IN MEMORIAM

Prof. Mr. WILLEM ZEVENBERGEN

(11 Juli 1884 — 31 Aug. 1925)

Niet alleen de Vrije Universiteit te Amsterdam, maar ook de Nederlandse niet-kerkelikgebonden wetenschap en wijsbegeerte van het recht hebben een zwaar verlies geleden door het overlijden van Prof. Zevenbergen op 41-jarige leeftijd.

In 1913 als leerling der Vrije Universiteit gepromoveerd op een proefschrift over het strafrechtelik schuldbegrip, werd hij, na uitnemend bestede studiejaren in het buitenland, in 1918 aan zijn Alma Mater benoemd tot hoogleraar in het Strafrecht en de Algemene Rechtsleer, welk ambt hij in 1920 aanvaardde met een rede over „Leemten in de Wet". In 1923 werd aan Prof. Zevenbergen ook nog het doceren van de Rechtsfilosofie en de Inleiding in de Rechtswetenschap opgedragen.

Behalve tijdschriftartikelen — waarvan in „M. en Mij." speciaal genoemd worde zijn Kelseniaanse verhandeling in het T. v. Wijsbeg. April 1918 „Over het Probleem der Rechtssociologie" — verschenen van zijn hand de laatste jaren een *Leerboek van het Ned. Strafrecht* en de juist nog in 1925 voltooide *„Formeele Encyclopaedie der Rechtswetenschap"*.

Het is in ons Tijdschrift niet de plaats om van Prof. Z.'s beteekenis als kriminalist of zijn gaven als docent, waarvan wij vernamen, te gewagen. Maar hier, in „Mensch en Maatschappij", verdient hij met weemoed en eerbied te worden herdacht als de schrijver van de eerste Nederlandse formele Encyclopedie der Rechtswetenschap. Van de rijke inhoud van dit werk zelf hopen wij in een der eerstvolgende afleveringen een bespreking en beoordeling te geven. Voor het ogenblik volsta een woord van, helaas posthume, dank aan de auteur voor de dienst, door hem aan de wijsgerige inleiding van onze jonge juristen in de rechtswetenschap bewezen. Niet omdat men het met zijn resultaten doorlopend eens zou moeten zijn — integendeel, telkens en telkens prikkelt het werk van Zevenbergen tot tegenspraak — maar omdat het onafgebroken dwingt tot meedenken, nadenken en doordenken, omdat het echt probleembesef heeft en geeft, omdat het vraagt naar de grondslagen en beginselen, dus in die zin „principieel" is, d.w.z. echt wijsgerig.

Het is nauweliks te geloven, tot welk een hoogte van belezenheid en bezinning Zevenbergen zich in het luttel dozijn jaren sinds hij was „afgestudeerd" heeft opgewerkt. Hoevelen ten onzent zijn omtrent de hedendaagse rechtswijsgerige stromingen georiënteerd, als hij het was? Welk een ontwikkeling, een opgang, zijn eerstelingsarbeid en zijn laatste werken! Hoeveel van de zwaarste wijsgerige problemen aangepakt en verzet moeten zijn, om zulk een „Encyclopaedie", beknopt, evenwichtig, uit één stuk, te kunnen schrijven, bevroedt alleen, wie zelf met diezelfde problemen te kampen had en weet, wat het zeggen wil, ook maar met één daarvan in 't reine te komen. Met welk een eenvoud erkent deze strijder gewijzigd inzicht, met welk een werk- en geestkracht — trots zijn, naar men tans eerst met verbazing vernam, zwakke gezondheid — belooft deze veelzijdige werker nog eerlang een „Materieele Encyclopaedie" en een „Inleiding in de Algemeene Staatsleer"... Het heeft niet mogen zijn. Zijn volle maat heeft hij niet kunnen geven. Maar reeds voor wat hij deed, met welk een ontzagwekkende, ja waarlik beschamende wilskracht en toewijding moet daarvoor gewerkt zijn — als in het besef, dat het kort dag zou wezen, dat de wetenschappelike levensoogst ten spoedigste moest zijn binnengehaald.

Trouw tot het einde heeft Zevenbergen, als Jakob met zijn Godsgezant, zonder wijken geworsteld met de Engel der Waarheid: „Ik laat u niet gaan — tenzij gij mij zegent."

L. P.